

A Szabadság rabságában

1Kor 6,12

■ VANCSAI JÓZSEF

Középiskolás voltam a rendszerváltozás idején, ami alapjaiban változtatta meg a gondolkodásomat egy-egy eseménnyel, ténnyel kapcsolatban. Tulajdonképpen sok minden előjelet váltott, vagyis pozitívból negatív lett, vagy éppen fordítva. Mivel ez egy elhúzódó folyamat volt, így a mi történelem-oktatásunk megállt valahol a második világháború előtt, 1956 pedig szóba sem került. De az otthoni szocializációnak köszönhetően tudtam arról is, hogy mit kell gondolni a központi narratíva alapján, s azt is, hogy mi volt valójában az események mögött. Emlékszem, ahogyan édesapám annak idején forgatta a rádió antennáját, hogy valahogy a Szabad Európa Rádió adását be tudja fogni, de akkor én még nem nagyon figyeltem oda, nem éreztem megkötözve magam, mert viszonylagos védetségben élhettem mindennapjaimat. Aztán ránk dőlt a szabadság, amely egyre szélesebbre tárta előttünk az ajtót. Mi pedig a nagy szabadságban nem győztük pótolni a vélt vagy valós elmaradásunkat. Ez ma már történelem, de még mindig nem tudunk igazán mit kezdeni ezzel a nagy szabadsággal. Mert olyan hozadékaik vannak, amelyeket nekünk kell megtanulnunk kezelni, s ez nem egyszerű feladat.

A szabadság kétségtelenül simogató érzés, csak azt nem szabad feledni, hogy a fogalmát mindig is relativizálta az adott kor, a történelmi helyzet. Nem volt soha könnyű meghatározni, hogy mit kezdjek a szabadsággal, mit szabad nekem. Ez mutatja azt, hogy a történelem szelei tulajdonképpen bizonytalanságot hoztak csak, nem segítve egyértelműen a döntést, nem adva abszolút alapot, ha pedig adtak valamit, akkor azt véreskezű diktátorok kényszerítették rá az emberre. A megélt szabadság pedig inkább csak a lehetőségek sokféleségét kínálta fel. Bármikor is nézzünk körül a világban, egy nagy kikötővárost látunk, ahol tengerek, kultúrák, vallások érnek össze, az információ-áramlás felfokozott, és ott vagyunk benne mi magunk. Hozzánk pedig úgy érkeznek meg információk, szabadon választható lelki-szellemi értékek, ahogyan a hajók a kikötőbe, melyek aztán újra kifutnak, és hoznak valami mást.

Persze az evangélium mindenhol kialakítja a maga helyét Krisztus által. Így indulnak el a gyülekezetek, mert megtapasztalják azt a szabadságot, amelyet csak a megváltás ad. A baj mindig a konzekvenciákkal van, s ez a hibás történelmi szocializációnknak is köszönhető. Mert hajlamosak vagyunk mindent csak használni, a magunk kénye-kedve szerint értelmezni úgy, hogy az hasznos legyen. Éppen ezért lesz mindig szükség az apostoli szóra, amely figyelmeztet, amely úton tart, amely visszaterel, amely megmutatja, hogy nem az a szabadság, amikor azt teszek, amit akarok, hanem amikor arra szabadulok fel, hogy vezessen az Isten. A szabadságnak két feltétele van. Az egyik, hogy

használ-e, a másik, hogy szabadnak hagy, vagy akarunk ellenére valami másnak az uralma alá helyez. Keskeny a határvonal a szabadság és a szabadosság között; azt is mondhatjuk, hogy ez kötéltánc, melyen egyensúlyozni kell, de van, aki vezet, van, aki rajta tart! A felülről kapott szabadság az, amikor nem e világi mintákat követünk, amikor tudunk másként lépni, másként élni. Elvileg régi evidencia, hogy a hit nemcsak a lélek tisztaságát adja meg, hanem a test útját is behatárolja. Tehát a hit gyümölcstermő életet hoz.

Mégis azt látjuk, hogy gyakran nincs meg az összhang a hitéletben. A test romlott viselkedése pedig nem egyszerűen rossz mintát ad, hanem romboló hatású. Rombolja a közösséget, a gyülekezetet, de a lelket is. A test romlott viselkedését pedig nem lehet egyszerűen az ösztönökre fogni, vagyis a test igényeire, ez egyértelműen lelki gyökerű. A paráznaság is, amely manapság már bizonyosan értelmezésre szorul. Nem értjük vagy nem akarjuk már érteni. Nem véletlenül hangzik el helyette sok helyen a gyónási liturgiában felolvasott Tízparancsolatban a „ne légy tisztátalan” vagy a „ne légy házasságtörő”. Világos a törekvés célja, értelmezni szeretnék, hogy érthetőbb legyen, de ezzel el is vesznek belőle, csonkítják. Ezért is lehet fontos, ha beég a tudatunkba, hogy az eredeti görög kifejezésből származik a pornográfia kifejezés is, mert ez is értelmezi számunkra. Mögötte pedig kivétel nélkül hűtlenség van. Hűtlenség emberhez és hűtlenség az Istenhez! Tettben vagy csak gondolatban.

Valóban nincs új a nap alatt, az ember ugyanazokkal a kihívásokkal, kísértésekkel küzd ősidők óta. Az egyház is volt, hogy egy ágyban találta magát világi elvekkel-ideológiákkal. Volt, amikor külső kényszer volt emögött, de volt, amikor saját döntésből, szabadságtudatból történt, gondolva, hogy ennek missziós ereje lesz. Nem lett, de cserében rombolt. Rombolta Krisztus testét, az egyházat magát. Ugyanez történik, amikor a szeretet generálszószával öntünk le mindent és bármit, csak legyen meg a belső békesség. De ez csak a békesség látszata, nem pedig szabadság a békességre. Így csak el-takarunk súlyos problémákat, sőt bűnöket, amelyekre nem a bűnvallás, a bűnbánat és a feloldozás hozta a megoldást Krisztusban, hanem valami furcsa megalkuvás. Így a hibásan megélt szeretet bilincseiben vergődünk, de magunkkal rántunk másokat is, mint a kiterjesztett öngyilkosság elkövetője.

Pál nem valami szent kompromisszumról beszél az igében, amiben majd meglesz az arany középut, így a továbblépés lehetősége. Nem, itt arról van szó, hogy ne a félreértett evangélium szabadságával, hanem a hitben megélt szabadsággal éljünk. Húsvét utáni létezésünk is szülhet helytelen konzekvenciát, amikor az értünk a Fiát is odaadni képes Istenre tekint. Nem szabad visszaélni ezzel a szeretettel. Nem szabadíthatjuk fel magunkat semmire, ami csak egy pillanatra is beárnyékolhatja a váltságművet. A hitnek egyértelmű következménye maga az Istenre tekintő élet. Vezetve élni azt jelenti, hogy az ő szeretetében járva konzekvensen kérem az erőt, hogy élhessek is akarata szerint. A Krisztusban megélt szeretet pedig bizalmat szül. Bizalmat szül a másik emberben, de bennünk is, azzal a reménységgel, hogy ha meg is botlunk, az őszinte bűnbánat nyomán megszületik a megbocsátás is.